

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

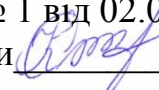
Кафедра садово-паркового господарства

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІТОПАТОЛОГІЯ ТА ЕНТОМОЛОГІЯ**

Освітня програма Садово-паркове господарство

Спеціальність 206 “ Садово-паркове господарство ”

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
садово-паркового господарства
Протокол № 1 від 02.09. 2020 р.
Зав.кафедри Карпин Н.І.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фітопатологія та ентомологія
Викладач (-і)	к. с. г. н Вихованець В.Я
Контактний телефон викладача	0982623164
E-mail викладача	viktor8468@ukr.net
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	4 кредити ЕКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifagrarnicol.at.ua/index/bibliotechnij_fond/0-69
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
Завданням опанування дисципліни є глибоке засвоєння студентами навчального матеріалу та формування їх компетенцій.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета викладання навчальної дисципліни «Фітопатологія та ентомологія» - навчити студентів визначати шкідники та хвороби декоративних рослин за ознаками пошкодження й ураження, застосовувати систему захисних заходів із урахуванням фітосанітарного стану, визначати ефективність заходів захисту рослин. Основними завданнями дисципліни «Фітопатологія та ентомологія» є вивчення: морфології, біології, екології, систематики, фенології шкідників і збудників хвороб, класифікації пестицидів і способів їх застосування, технології приготування робочих розчинів, методики визначення доцільності застосування пестицидів. Завданням опанування дисципліни є глибоке засвоєння студентами навчального матеріалу та формування їх компетенцій.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України: загальних: – прагнення до збереження навколишнього середовища; – знання та розуміння предметної області та розуміння професії; – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; – навички здійснення безпечної діяльності; – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; фахових: – здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо); – формувати й підтримувати в належному стані газонний покрив об'єктів садово-паркового господарства. – здатність безпечно використовувати агрохімікати й пестициди, беручи до уваги їх хімічні і фізичні властивості та вплив на навколишнє середовище; – здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.	

5. Організація навчання курсу						
Обсяг курсу 120 год.						
Вид заняття				Загальна кількість годин		
лекції				30год.		
семінарські заняття / практичні / лабораторні				-/4/26 год.		
самостійна робота				60год.		
Ознаки курсу						
Семестр	Спеціальність			Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
II	206 Садово-паркове господарство			I	нормативний	
Тематика курсу						
	Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
	II семестр					
M 1	Поняття про фітопатологію і ентомологію.					
ЗМ1	Загальні відомості про шкідників і хвороби декоративних рослин та методи боротьби з ними.					
T 1.1	Вступ. Основні відомості про шкідників. Зміст і завдання дисципліни. Фітопатологія та ентомологія як наука. Коротка історія розвитку науки. Зв'язок з іншими науками. Значення захисту рослин садово - паркового господарства від шкідливих організмів	Лекція	1 4 5 10 11	Опрацювати лекційний матеріал	2 бали	До наступного заняття за розкладом
T 1.2	Анатомія, фізіологія, біологія та екологія комах. Зовнішня і внутрішня будова комах. Способи розмноження комах. Ріст та розвиток. Будова яєць комах. Типи яєць і яйцекладок. Розвиток з повним і неповним перетворенням. Поняття про екологію, її завдання. Екологічні фактори, що впливають на життя та розвиток комах. Місце поширення та ареал. Біоценози.	Лекція, лабораторні заняття	1 4 7 10	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторних занять	12 балів	До наступного заняття за розкладом
T 1.3	Систематика і класифікація комах. Характеристика головних рядів: прямокрилі, рівнокрилі, напівтвердокрилі, твердокрилі лускокрилі, війкоккрилі, перетинчастокрилі, двокрилі.	Лекція	1 4 7 10	Опрацювати лекційний матеріал	2 бали	До наступного заняття за розкладом
T 1.4	Поняття про хвороби та їх збудників. Поняття про загальну фітопатологію та хвороби.	Лекція, лабораторне заняття	1 4 7 11	Опрацювати лекційний матеріал,	7 балів	До наступного заняття за розкладом

	Збудники хвороб. Гриби – основні збудники хвороб декоративних рослин. Типи хвороб декоративних рослин.			підготуватися до лабораторного заняття		
Т 1.5	Методи боротьби з шкідниками і хворобами декоративних рослин. Застосування агротехнологічного, фізико - механічного, біологічного, хімічного методів боротьби з шкідниками, збудниками хвороб декоративних рослин.	Лекція, практичні заняття	1 2 3 6 7 12 13	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичних занять	10 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.6	Поняття про фітофармакологічні препарати, їх класифікація. Класифікація фітофармакологічних препаратів: за виробничим призначенням або за об'єктами використання, хімічним складом, способом проникнення та характером дії. Способи використання фітофармакологічних засобів захисту. Характеристика обприскування, обпилювання, протруєння насіння, отруєні принади токсикація рослин, фумігації. Умови безпечного використання пестицидів.	Лекція, лабораторні заняття	1 3 7 8 9	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторних занять	12 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.7	Хвоє - та листогризучі шкідники декоративних рослин. Білан жилкуватий, золотогуз, кільчастий та непарний шовкопряди, листогризуча міль, каштанова мінуєча міль, сосновий шовкопряд, соснові пильщики, дубова та глодова листокрутки.	Лекція, лабораторне заняття	3 4 5 7	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.8	Багатоїдні шкідники сходів та сіянців. Шкідники коренів, стовбурів, гілок, плодів та насіння декоративних рослин. Підгризаючі совки, сараноподібні, довгоносики, кравчики. Характер пошкодження та заходи боротьби. Яблунева склівка, червиця в'їдлива. Характер пошкодження та заходи боротьби. Шкідники	Лекція, лабораторне заняття	1 2 4 18	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом

	родини короїди: малий сосновий лубоїд, короїд типограф, заболонник плодовий. Шкідники родини вусачі: великий дубовий вусач, тополевий вусач, дубова златка. Заходи боротьби з короїдами, вусачами та златками.					
Т 1.9	Шкідники газонних трав. Цикади, попелиці, гостроголові клопи, злакові мухи, стеблова міль, смугаста та стеблова блішки.	Лекція, лабораторне заняття	14 15 16	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.10	Шкідники квіткових рослин. Квіткові трипси. Щитівка та несправжні щитівки, попелиці. Капустяна блішка. Капустяна совка та капустяна міль. Трояндовий пильщик.	Лекція, лабораторне заняття	14 17 19 18	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	4 бали	До наступного заняття за розкладом
Т 1.11	Хвороби плодів, насіння, сіянців і саджанців декоративних рослин. Симптоми прояву та характеристика збудників хвороб: муміфікація насіння дуба та берези. Пліснявіння насіння, деформація плодів насіння. Хвороби сіянців та саджанців у розсадниках: вилягання сіянців, гнилі кореневої системи, опік кореневої шийки.	Лекція, лабораторне заняття	3 7 8 19	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.12	Хвороби хвої та листя дерево-кущових рослин. Опадання і пожовтіння хвої сосни або звичайне «шютте» сосни. Іржа тополі і берези. Борошниста роса дуба, плодівих. Симптоми прояву та система захисних заходів щодо обмеження чисельності поширення хвороб хвої та листя дерево-кущових рослин.	Лекція, лабораторне заняття	3 7 8 19	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.13	Негнильові хвороби стовбурів та гілок деревних рослин. Некрозні хвороби гілок та стовбурів:	Лекція, лабораторне заняття	3 7 8 19	Опрацювати лекційний матеріал,	7 балів	До наступного заняття за розкладом

	клітрісовий та немоспоровий некроз дуба, цитоспоровий некроз тополі, нектрієвий некроз листяних порід, ценангієвий некроз сосни. Ракові хвороби деревних порід: смоляний рак сосни звичайної, поперечний рак дуба, бактеріальний рак ясеня.			підготуватися до лабораторного заняття		
Т 1.14	Хвороби газонних трав. Характеристика та симптоми прояву хвороб газонних трав: плямистий фузаріоз, бура плямистість, біла плямистість, борошниста роса, склеротіозна та тифульозна плямистість злакових трав.	Лекція	14 15 16	Опрацювати лекційний матеріал	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Т 1.15	Хвороби квіткових рослин. Симптоми прояву та характеристика хвороб квіткових рослин: іржа троянд, півонії, хризантем, гвоздики, рак жоржин. Заходи боротьби. Несправжня борошниста роса, сіра плямистість, фузаріозне в'янення. Система захисних заходів щодо обмеження чисельності хвороб квіткових рослин.	Лекція, лабораторне заняття	5 19	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна за семестр – як середньо арифметичне 100 балів протягом семестру та 100 балів за екзамен “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; “задовільно” – студент володіє
-----------------------------------	--

	більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Практичне, лабораторне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання.. За метою і структурою семінарські, практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне, лабораторне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	– оцінка за поточне тестування (5 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (70 балів); – оцінка за контрольну роботу (15 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів). – – оцінка за поточне тестування (5 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (70 балів); – оцінка за контрольну роботу (15

	балів); — оцінка за самостійну роботу (10 балів).
--	--

7. Політика курсу

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Олефіренко В.І., Скалій М.В. Захист рослин : навч. посіб. — К. : Вид-тво НМЦ Міністерства аграрної політики України, 2007.
2. Субін В.С., Олефіренко В.І. Інтегрований захист рослин. — К. : Вища освіта, 2004.
3. Матвієвський О.С., Ткачов В.М., Каленичта Ф.С. Довідник по захисту садів від шкідників і хвороб / за ред. О.С. Матвієвського. — К., 1990.
4. Зінченко, О. П. Лісова ентомологія. Частина II. Спеціальна частина : Метод. рек. до викон. лабораторних робіт [Текст] / О. П. Зінченко, К. Б. Сухомлін. — Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2012.
5. Гойчук А.Ф., Решетник Л.Л. Лісова фітопатологія у визначеннях, рисунках, схемах. Вид. 2-е, перероб. і доповн. — Житомир. «Полісся», 2010.
6. Дяченко М.П., Падій М.М., Шелестов В.С., Дегтярьов Б.Г. Основи біологічного захисту рослин. — К. : Урожай, 1990.
7. Бублик Л.І., Васечко Г.Г., Васильєв В.П. та ін. Довідник із захисту рослин / за ред. М.П. Лісового. — К. : Урожай, 1999.
8. Методики випробування і застосування пестицидів / [скл. Сігарьова Д.Д., Секунд М.П., Іваненко О.О.]; за ред. проф. Трибеля С.О. — К. : Світ, 2001.
9. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (на рік вивчення дисципліни “Захист рослин”).
10. Байдик Г.В., Білецький Є.М., Білик М.О. та ін. Сільськогосподарська ентомологія. — К. : Вища школа, 2005.
11. Пересипкін В.Ф. Сільськогосподарська фітопатологія. — К. : Аграрна освіта, 2000.
12. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин : Екологічно обґрунтовані системи. — Полтава : ІнтерГрафіка, 2002.
13. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин : Фітосанітарний моніторинг. Методи захисту рослин. Інтегрований захист рослин. — Полтава : ІнтерГрафіка, 2004.

Допоміжна література

14. Кучерявий В.П., Дудин Р.Б., Ковальчук Н.П., Пилат О.С. Деревя, чагарники, ліани в ландшафтній архітектурі. — Львів: Кварт, 2004.
15. Марутяк С.Б. Формування газонів у зонах інтенсивного антропогенного навантаження / Науковий вісник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. праць. — Сер. : Проблеми урбоєкології та фітомеліорації. — Львів : Вид-во УкрДЛТУ. — 2003. — Вип. 13.5
16. Рахметов Д. Б. Біолого-морфологічні особливості інтродукованих газонних трав в

умовах Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України / Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія : Біологія. – 2014. – Вип. 20.

17. Деменко В. М. Захист декоративних і квіткових рослин від шкідників: Навч. посіб. / В. М. Деменко, В. А. Власенко, О. М. Ємець, В. В. Кабанець. – Суми. – СНАУ, 2017. – 392 с.

18. Захист декоративних і квіткових рослин від шкідників. Навчально- методичний посібник. – К.: НУБіП України, 2016.- 314 с

19. М.М.Кирик, В.К.Шевчук, М.Й.Піковський, С.М.Яколюда, С.Азіакі. Хвороби квіткових і декоративних рослин : навч. посіб. – К. : Вид-тво Фенікс, 2019.